

**A-JA-ME-NA/-NO, A-NA-(I-)TO/-TA, AI-TE,
AI-TE-RE, AI-NU-ME-NO, AI-SA...**

1) *a-ja-me-na, a-ja-me-no*

Oblik *a-ja-me-na* sreće se na pločicama i iz Knosa i iz Pila; na onima iz Knosa¹ dolazi u serijama natpisa koji se odnose na evidenciju i opis kola, a to su serije Sd i Sf, obično iza reči *i-qi-ja* (= *ἰππία, -ῖαι*) „kola“; na onima iz Pila² dolazi u seriji Ta koja se odnosi na nameštaj iza reči *to-pe-za* (= *τόρπεζα, τράπεζα*) u Ta 642,1 i 2 ili iza izraza *o-pi-ke-re-mi-ni-ja* (= *ὀπικέλεμνίαι*, cf. *ἀμφικέλεμνον*) „naslon“ (zadnji? ili, možda, bočni za ruke?) kod *naslonjače* odn. *prestola* (u Ta 714, 1—2) obično uz jedan instr. sing. kada se radi o materijalu, ili plur. kada se radi o ukrasnim oblicima.

Oblik *a-ja-me-no* sreće se na pločicama istih serija kao i *a-ja-me-na* (Sd i Sf u Knosu i Ta u Pilu) iza reči *i-qi-jo* (= *ἰππίω*) „dvoja kola“ u Knosu, a iza *to-no* (= *θόρονος, θρόνος*) „stolica“, „presto (naslonjača)“, *ta-ra-nu-ve* (= *θράνυες, θρήνυες*) „podnožja“, „stočići (za noge)“ ili iza *to-pe-zo* (= *τορπέζω*) „dva stola“, u Pilu.

Primeri:

KN Sd 4403 + 5114

.a(CUR[RUS] 3)

.b i-]qi-ja [,]/a-ja-me-na, e-re-pa-te, a-ra-ro-mo-te-me-na, a-ra-ru-ja[
(= *ἰππίαι ἀλαίμεναι ἐλεφάντε ἀραρμομέναι ἀραρυῖαι*).

Od retka „a“ za nas je interesantan samo podatak „CURRUS 3“ iz kojega se vidi da se opis odnosio na t r o j a k o l a (*i-qi-ja* = *ἰππίαι*), t.j. da oblik *a-ja-me-na* označava plur. (fem.) kao i oznake *a-ra-ro-mo-te-me-na* i *a-ra-ru-ja*, dok oznaka *e-re-pa-te* predstavlja instr. sing. *ἐλεφάντε*, „slonovačom“.

¹ V. izdanje knoskih natpisa: *The Knossos Tablets*, Fourth Edition, A Transliteration by John Chadwick, J. T. Killen and J.—P. Olivier, Cambridge Univ. Press 1971.

² V. izdanje pilskih natpisa: Emmett L. Bennett, Jr. and Jean-Pierre Olivier *The Pylos Tablets Transcribed*, Part I: Texts and Notes, Roma, Edizioni dell' Ateneo, 1973.

KN Sd 4409 + 4481 + fr.

.a (CUR[RUS] 1)

.b i-qi-ja, po-ni-ki-ja, a-ra-ro-mo-te-me-na' a-ja-me-na,

(=ἰπιῖαι αἰαιμέναι ἔλεφάντε ἀραρμοσμένοι ἀραρυῖαι).

Od retka „a“ i ovde je za nas od važnosti ideogram i brojna vrednost „1“ iz kojih možemo zaključiti da se opis odnosi na jedna kola, t.j. da su ove oznake u retku „b“ date u singularu (fem.). Oblik *po-ni-ki-ja* = φοινικία verovatno označava purpurnu boju, ali nije isključeno da označava i vrstu materijala (*palmovo drvo* ?); *a-ra-ro-mo-te-me-na* je ptc. perf. pass. glagola * *ar-mot-jō* „sklopiti (točkove)“, a *a-ra-ru-ja* ptc. pf. akt. (sa pasivnim značenjem) od ἀραρίσκω „opremiti (uzdama)“ prema J. Chadwicku³.

Oblik *a-ja-me-na* je osim toga upotrebljen još u sledećim knoskim natpisima: Sf 4408.b; 4412.b; 4416(b); 4421; 4424; 4426; 4427; 7723(a).

KN Sd 4401 (upor. i X 8532,1)

.a CUR[RUS] [

b.]i-qi-jo,/ a-ja-me-no, e-re-pa-te, a-ra-ro-mo-te-me-no po-ni-ki[-jo

(=ἰπιῖω αἰαιμένω ἔλεφάντε ἀραρμοσμένω φοινικίω).

Izdavači (J. Chadwick, J. T. Killen i J.—P. Olivier) primećuju da je slog *-jo* kod *i-qi-jo* popravljen od *-ja*⁴. Iako se sa natpisa ne vidi brojna vrednost iza ideograma, iz oblika *a-ja-me-no*, *a-ra-ro-mo-te-me-no* i popravljenoga *i-qi-jo* može se zaključiti da su bila dva kola (oblik ženskog roda na *-o* kod imenica od osnove na *-a* u mikenskim tekstovima uvek pokazuje da se radi o dualu, kao što se vidi i iz sledećeg primera).

PY Ta 715,3: to-pe-zo, mi-ra₂, a-pi-qo-to, pu-ko-so, e-ke-e, e-ne-wo-pe-zo, to-qi-de-jo, a-ja-me-no, pa-ra-ku-we 2

(=τορπέζω μίλλα ἀμφιγφόλτω πυξοεχέε ἐνεφοπέζω στορφιδείω αἰαιμένω σφραγῦε 2).

Iz brojne vrednosti „2“ na kraju retka vidi se da su bila dva stola (2 t r p e z e) pa je oblik *to-pe-zo* (=τορπέζω) nom. du. fem. (cf. gore oblik *i-qi-jo* = ἰπιῖω nom. du. fem.; upor. još i KN Sd 4415+4417+4469+fr.). Oblik *a-ja-me-no* može osim toga, biti nom. sing. mask. u vezi s *ta-ra-nu* (Ta 707, 1 i 3; 708,1 i 3; 710,1; 714,3; 721,1 i 3—5; 722, 1—3) ili s *to-no* (708,1; 714,1), ali i nom. plur. mask. u vezi s *ta-ra-nu-we* (Ta 721,2).

³ V. *Documents in Mycenaean Greek*², str. 533, s. v..

⁴ V. *The Knossos Tablets*⁴, str. 286.

2) a-na-i-ta, a-na-ta, a-na-to

Oblik *a-na-i-ta* sreće se dvaput u Knosu (Sf 4419 i 7451) kao oznaka odn. atribut uz *i-qi-ja* u Sf 4419+5119+5814:]i-qi-ja / a-na-i-ta CAPS(us) 80. Izdavači primećuju da je *-i-* napisano iznad brisanog sloga *-ta*, a u Sf 7451 ne vidi se nijedan drugi znak osim [a-na-i-ta]. J. Chadwick smatra⁵ da se radi o negativnom odn. privativnom obliku glag. prideva od iste osnove kao i ptc. pf. *a-ja-me-na| -no* sa greškom pisara u poslednjem slogu (*-ta* um *-to!*), budući da privativni oblici glag. prideva na *-to-* nemaju 3 već 2 završetka pri čemu se ženski rod ne bi razlikovao od muškoga, tako da bi se ovde očekivao oblik **a-na-i-to* (= *ἄναϊτος* odn. *ἄναϊτοι*). Oblik na *-ta* mogao bi biti u redu jedino kao nom. pl. neu. uz imenicu srednjeg roda u pluralu, što se ne bi moglo reći za *i-qi-ja* (= *ἱππία* odn. *ἱππίαι*).

Što se tiče oblika *a-na-to* i *a-na-ta*, treba reći da J. Chadwick, A. Morpurgo⁶ i neki drugi mikenolozi smatraju da su to samo nepotpune grafije za *a-na-i-ta|*, *-to* — dakle privativni oblici od *a-ja-me-na*. L. R. Palmer⁷ i još neki mikenolozi misle da su to privativni oblici od *a-ra-ru-ja*, t-j. da ih treba transkribirati *ἄναρτος* odn. *ἄναρτα*, *ἄναρτοι*. Kako su to oblici koji se javljaju samo na natpisima iz Knosa a nijedanput u Pilu, sva je prilika da se ovde ne radi o nepotpunim oblicima glag. prideva od osnove *ai-* već o privativnim oblicima glag. prideva od osnove *ar-*. Prema tome, oblike *a-na-to,-ta* i sledeće primere treba uzeti sa rezervom.

Primeri: KN Sf 4419 i 7451 (za oblik *a-na-i-ta*, već su napred navedeni)

KN Sf 4420.b: i-qi-ja / a-na-ta, a-na-mo-to, CAPS(us) 80

„ „ 4423 + 4471 + 5815:]i-qi-ja, a-na-mo-to, -a-na-to CAPS(us)

56[

„ „ 4425: i-qi-]ja / a-na-to CAPS(us) [

„ Sg 888 + 978: po-ro-su-re / a-na-to, o. CAPS(us) [.

I kod oblika *a-na-ta*, kao i kod *a-na-i-ta*, krajnji slog *-ta* ne odgovara ni za singular ni za plural ženskog roda privativnog oblika glag. prideva, pa se i ovde mora pretpostaviti pisareva greška um. sloga *to-*, onako kako stoji u 2., 3. i 4. primeru — *i-qi-ja* (= *ἱππία*), odn. *po-ro-su-re* = *πῶλοσυρής* scil. *i-qi-ja*. Identifikacija *po-ro-su-re* = *πῶλοσυρής* predložena je od M. Dorijs u *Ž. A. XXV* (1975), 371 idd.

3) ai-te, ai-te-re

Oblik *ai-te* sreće se svega jedanput u Pilu Un 1321,3. Iz jako oštećenog teksta ne može se jasno videti što upravo znači. Ana Morpurgo

⁵ V. *Documents*², str. 515.

⁶ V. *Mycenaeae Graecitatis Lexicon*, Romae in aedibus Athenaei MCMLXIII, s. v. *a-na-to* (str. 20).

⁷ V. *The Interpretation of Mycenaean Greek Texts*, Oxford 1963, str. 406.

(s.v.) i J. Chadwick (*Docs*², s.v.) pretpostavljaju da se radi o nom. sing. oznake zanimanja koja se javlja jedanput i u pluralu na knoskom natpisu B 101,1 (*ko-wi-ro-wo-ko* VIR [] *ai-te-re* VIR 8 []). Ovde se jasno razlikuju dva zanimanja: *ko-wi-ro-wo-ko* = $\kappa\omicron\upsilon\iota\lambda\omicron\Phi\omicron\rho\rho\gamma\acute{o}\varsigma$ odn. $-\Phi\omicron\rho\rho\gamma\acute{o}\iota$ i *ai-te-re* = $\alpha\iota\tau\eta\rho\epsilon\varsigma$. Poslednji je svakako u pluralu, što se vidi iz brojne vrednosti „8“ (ili, možda, 9?!). Radi se, vrlo verovatno, o veoma specijaliziranim zanatima rezbarstva odn. oblaganja drveta, kamena ili metala skupocenim materijalima, kao što su slonovača, zlato, drago i poludrago kamenje.

4) *ai-nu-me-no*

Oblik se javlja svega jedanput u Pilu An 261, 2 iza izraza *o-two-we-o ke-ro-si-ja* a ispred ideograma VIR. Bilo je još u početku jasno da se radi o ličnom imenu u nom. sing. = Αἰνόμενος izvedenog od prez. osnove glagola $\alphaἰνυμαι$ (u ovome se slažu gotovo svi mikenolozi). Ovde, međutim, treba primetiti da se radi o prezentskoj osnovi izvedenoj od glagolske prez. formansom *-nu*-kao kod velike grupe prezenata na $-\nu\mu\iota$ tipa $\delta\epsilon\acute{\iota}\kappa\nu\mu\iota$, $\zeta\epsilon\acute{\sigma}\gamma\nu\mu\iota$ itd.

*

Pored ovih etimološki prilično jasnih oblika mogu se navesti, sa manjom ili većom rezervom, još i ovi: *jai-sa*, *ai-se-we*, *-ai-se-wa*, *ai-so-ni-jo*, *ka-da-i-to*.

5) *ai-sa*

Oblik se javlja jedanput u Pilu (u fragmentu pločice Un 1426, 3) i, verovatno, jedanput u Tebi (Ug 14), ali je ovde čitanje oba znaka nesigurno. Ni u jednom ni u drugom slučaju nema konteksta. U Un 1426, istina, prvi redak sadrži nepotpuni oblik *J-e-we*, a drugi isto tako krnji oblik *J-na-ka-te* koji se može dopuniti u *waJ-na-ka-te* = $\Phi\alpha\nu\acute{\alpha}\kappa\tau\epsilon\iota$, pa se osim pretpostavke da se u obliku *jai-sa* možda radi o nekakvom danku (delu dažbine koji pripada *wanaksu* — gospodaru Pila) t.j. o grčkoj reči $\alphaἶσα$, dobro dokumentovanoj u homerskim tekstovima, ništa pouzdanije ne može kazati. Iako je pločica prelomljena tačno ispred obl ka *ai-sa*, ovaj se može smatrati kao potpuna reč *ai-sa* = $\alphaἶσα$ (upor. *Docs*², 537, s.v.).

6) *ai-se-we*

Ovaj se oblik javlja samo jedanput u PY Cn (odn. Cr prema poslednjoj klasifikaciji) 868,1. J. Chadwick (ibid.) pomišlja na toponim („PN?“), a on može biti i etnik u pluralu (*Aisewes?*), izveden od jednoga toponima **Aisos* (**Aison* ili **Aisa??*). Pripadnost osnovi **ai(sa)-* izглеda verovatna.

7) *ai-se-wa*

Oblik se sreće u Pilu (An 615, 13) ali nije sasvim pouzdan: nesigurno je čitanje 1. silobograma a i kraj nije potpuno pouzdan jer je upravo iza znaka *-wa* nečitak tekst. Oblik verovatno pripada istoj os-

novi kao i prethodni *ai-se-we*, ali je nejasan: možda označava lično ime **Aisewas* ili toponim **Aisewa* (?).

8) *ai-so-ni-jo*

Oblik je dobro poznat iz Pila (An 261, 13; Jn 310, 3; -706, 11) i iz Mikene (Ui 651, 4). Verovatno se radi o ličnom imenu (cf. *Docs*², p.c., s.v.) izvedenom od patronimika ili etnika **Aisonios* (od *Aison*, upor. patronimik na *-ides*: *Αἰσονίδης* kod Hesioda, Pindara i dr.). Verovatna je pripadnost i ove izvedenice osnovi **ai(sa)-*, ukoliko se ne radi o nekom predgrčkom imenu; ali nije isključena mogućnost i jedne izvedenice od osnove *αιθ-* „goreti“ koja je dobro zastupljena u mikenskom onomastikonu (*ai-ta-ro* u PY Jn 415 = *Αἴθαλος*; cf. *ai-ta-ro-we* u KN Da 1221. B, PY Cn 285, 2; -328, 15 = *Αἴθαλόφενες*; *ai-ta-re-u-si* u PY An 657 = *Αἴθαλεῦσι*; *ai-ti-jo-jo* u PY Eb 156, 2; -846. A; En 74, 11—12; Eo 247, 1; Ep 301, 2 = nom. *Αἴθιοψ* i gen. *Αἴθιοπος*; cf. dat. sing. *ai-ti-jo-je* u PY Eo 247,2—7 = *Αἴθιοπει*; *ai-to* u KN Da 6061 = *Αἴθων*; možda i *ai-ta-jo* u KN Ga 419,1 = *Αἴθαιος*; cf. *Αἴθαια* lakonski toponim); što se tiče izvođenja upor. slična imena na *-σων* kao participske izvedenice tipa *Τλά/ήσων*, *Μνά/ήσων*, *᾽Ονάσων*, *᾽Ακέσων*, *᾽Αρκέσων*, *Βλύσων* i njima slične.

9) *ka-da-i-to*

Oblik se sreće u Knosu Uf 5726 (upor. i nepotpuni oblik *ka-da-i* u KN X 7693). P. Hr. Ilievski (Ž.A. XXV, 1975, 416) smatra da je ovo lično ime složeno od osn. *kad-* (cf. *κάδος*, *κῆδος*) „anxiety“; „connection by marriage“ i *ai-* (*-αιτος*, *-αιτης*) „take (off)“ = *Kad-aitos* i upoređuje ga s *Κηδικράτης*, što meni izgleda malo verovatno jer pravih složenica (složenih imena) sa osnovom *ai-* u drugom delu zapravo i nema. Imena kao *Δίαιτος*, *Ἐξαιτος*, *Πάναιτος* i sl. nisu složenice u pravom smislu reči već izvedenice, kao *Δίαιτος* prema *Εὐδίαιτος* od *δίαιτα*; *Ἐξαιτος* od glagola *ἐξάινυμαι*; *Πάναιτος* je verovatno kasniji oblik od *Παναίτιος* (ovaj od *πάν* i *αἶτια*), ukoliko to ime nije pogrešno pročitano um. *Παναίτιος*; upor. i *Ἄγαιτος* koje je isto tako sumnjivo.

Meni se čini mnogo verovatnijom pretpostavka da se u drugom delu imena *ka-da-i-to* krije gore spomenuta osnovna *αιθ-* „goreti“ („žar“) od koje imamo normalno složenih ličnih imena, kao što su *Γόργαιθος*, *Λύκαιθος*, *Νίκαιθος*, *᾽Ολίγαιθος*, *Τίμαιθος*, *Φίλαιθος* i dr.

Prvi pokušaji identifikacije izraza *a-ja-me-na*, *-no*, koji su toliko česti na natpisima iz Knosa u serijama pločica što se odnose na opis kola, a iz Pila u seriji Ta koja se odnosi na opis skupocenog nameštaja, polazili su od samoga opisa da bi se utvrdilo približno značenje tog izraza. Tako su M. Ventris i J. Chadwick u svome kapitalnom delu *Documents in Mycenaean Greek* (1956) utvrdili značenje „inlaid“ označavajući etimologiju reči nejasnom i polazeći od oblika „*ai(ai)(s)-menos*“. J. Chadwick je i u drugom izdanju toga dela (*Docs*², s.v.

a-ja-me-no, na str. 528) ostao kod staroga tumačenja beležeći: „Nom. sing. and plur. masc. perh. pf. pple. pass. *ai(ai)s/mentos (ai)amenos* (?), -oi. Also nom. dual fem.: -*meno* 'inlaid' [Meaning clear, but form and etymology obscure.]“

Vl. Georgiev⁸ i P. Meriggi⁹ su pre toga već bili pošli od luvijskog odn. hijer. hetitskog *ai(a)-* „činiti, praviti; izraditi“, a M. Lejeune oko 1958/59, god. u svome radu „Observations sur les composés privatifs“ (= Mémoires de Philologie Mycénienne, sér. II, XVII, p. 41 n. 24) od jednoga rekonstruisanog (nepostojećeg) prezenta **ai̯mu* beležeći: „Le verbe **ai̯mu* n'a pas laissé de traces en grec postérieur“¹⁰. Ostale razne pokušaje ne vredi ni spominjati.

M. Lejeune je, međutim, kasnije u svome radu „Hom. eükiton Aipu et les tablettes de Pylos (= MPhM, sér. II, XXXII, p. 344 n.19) počeo da se koleba u određivanju glag. osnove oblika *a-ja-me-na*, -*no* zmeđu *ai-* i *ais-* udaljavajući se ustvari od svoje prvobitne pretpostavke i približavajući se mišljenju J. Chadwicka koje je ostalo ne sasvim određeno, kao što smo gore videli.

Konservativnost i nepopustljivost nekolicine eminentnih mikenologa dovele su i ovde do zbrke i nemogućnosti da se sagleda prvobitna glag. osnova i etimologija navedenih oblika. Prosto je neverovatno kako su pametni ljudi mogli napustiti jedamput postignuti rezultat, da je osnova većine navedenih oblika, a naime *a-ja-me-na*, -*no*, *a-na-i-ta*, *ai-te* i *ai-te-re*, glag. koren *ai-* koji je omogućavao pravilnu identifikaciju svih napred pomenutih oblika — *a-ja-me-na*, -*no* kao ptc. pf. pas. sa reduplikacijom *ai̯-ai̯-μένος*, *a-na-i-ta* kao glag. prideva u privatinom obliku *živ-ai̯-τος*, -*τα* (sa napomenom da je pisar mogao pogrešiti u slogu -*ta* um. -*to*), *ai-te* i *ai-te-re* kao direktno izvedenog nomena agentis *ai̯-τήρ* pl. *ai̯-τήρες*. Pretpostavka jedna osnove **ais-* ne dolazi u obzir jer bi u tom slučaju ptc. pf. pas. u linearnom B pismu morao glasiti **a-ja-se-me-na* (iz **ai-ais-mentos*, -*na*): ni pretpostavljeni kod J. Chadwicka oblik *ajāmenos*, iz istih razloga, ne zadovoljava (citirani luvijski ptc; *ajamis* kod P. Meriggija mogao je samo dovesti u zabludu).

Kada smo došli na pomisao da sve navedene oblike povežemo i da ih smatramo izvedenicama jedne glagolske osnove *ai-*¹¹, kao što su to uradili neki i pre nas, mi smo ipak smatrali da treba počti od grčkog jezika a ne od hetitskog ili luvijskog jer smo verovali da takva glag. osnova mora postojati i u grčkom (u nekome grčkom dijalektu). Homer

⁸ *Slovarъ krito-mikenskih nadpisej*, Sofija, izd. BAN, 1955, str. 18 s. v. *a-ja-me-na*).

⁹ V. *Il minoico B è greco?* u MINOS 3, 1 (1954), str. 81.

¹⁰ Pretpostavljeni oblik **ai̯mu* kod M. Lejeunea zaista ne postoji u grčkom jeziku, a mikenski oblici *a-ja-me-na*, *a-na-i-ta*, *ai-te-re* nisu ostavili nikakva traga u docnijem grčkom, ali se ne može reći da osnova *ai-* nije poznata u klasičnom grčkom odn. kod Homera. Prosto je neverovatno kako je M. Lejeune prevideo hom. *αἰωμυαἰ* i njegove izvedenice.

¹¹ V. P. Hr. Ilievski, *Ablativot, instrumentalot i lokativot vo najstarite grčki tekstovi*, Pos. izd. Ž. A. 2, Skopje 1961, str. 31id., 109; Dušica i M. D. Petruševski, *Proizvodi mikenskoga zanatstva*, God. Naučnog društva NR BiH, Balk. Inst. 6, Sarajevo 1968, str. 49.

je i ovde bio prvi pouzdani izvor za identifikaciju ove osnove (ai-) kod homerskog glagola αἴνυμαι, samo što je značenje „uhvatiti, uzeti“ odn. „hvatati, uzimati“ ove prezentske osnove isuviše opšte da bi moglo zadovoljiti sve mikenologe. Etimološki rečnik indo-evropskih jezika J. Pokornyja pomaže nam utoliko što je pod 3. ai- on povezao i spomenutu hetitsku odn. luvijsku i toharsku osnovu ai- „da-(va)ti“, pri čemu je za grčko značenje „uzimati“ pošao od „geben“ preko medijalnog „sich geben lassen“ do „nehmen“. Dragocen je, osim toga, podatak da Homer ne poznaje augmentirani oblik imperfekta, što bi govorilo za to da je osnova (odn. reč) iz ahajskog dijalekta (mikenskoga doba) koji isto tako ne zna za augmentirane oblike istorijskih vremena. Još je važnija činjenica da je ova glag. osnova nekada bila veoma produktivna i ostavila dosta tragova u raznim grčkim izvedenicama od kojih su neke vrlo bliske tehničkim terminima. Homerski izvedeni glagoli ἀπ(ο)αἴνυμαι, ἐξαἴνυμαι s glagolskim pridevom ἕξαιτος „tražen, biran“, pa izvedenice αἴσα, αἰτέω, αἴτιος, δαίτα, ἐπαίτης i dr. to svakako potvrđuju, iako kod Homera nema potvrde za ptc. perf. pasiva ni za imenicu αἰτήρ. To što nam kasniji grčki jezik u raznim dijalektima nije sačuvao ni traga od ovoga specijaliziranog značenja o jednoj tehnici koja je bila toliko razvijena u mikensko doba ne mora značiti da se izvor odn. etimologija mora tražiti izvan grčkog jezika, utoliko pre što su se takvi izrazi i takva specijalizirana značenja mogla obrazovati u svako doba i u svakom jeziku. Tako je bilo sa latinskim *faber* koji je u početku označavao svakog radnika-majstora a kasnije mu se značenje suzilo i svelo samo na „kovača“; ili grčko ποιητής koje se specijaliziralo za obeležavanje duhovnoga „tvorca“—pesnik a. Poznata je i obratna evolucija značenja, od specijalnoga ka opštijem, kao što je slučaj sa značenjem reči τέκτων kod Homera ili, još izrazitije, sa značenjem grčke koradikalne izvedenice τέχνη koja je dobila sasvim široko značenje i postala opšti pojam za sve zanate, veštine i umetnosti — „zanat, veština, umetnost“ (uopšte).

Kod pretpostavljene osnove ai- nema formalnih teškoća; jedino značenje hom. glagola αἴνυμαι „hvatati, uzimati; birati“ nije zadovoljavalo neke mikenologe. Međutim, treba poći od značenja „hvatati, uzimati“, pa preko „obuhvatati, obuzimati“ doći do značenja „oblagati, obložiti“, odn. „oblaganjem ukrasiti“. Ovde se ustvari radi o metafori: materijal kojim se oblaže drvo, kamen ili slično, a to je slonovača, zlato ili neki drugi skupoceni materijal, zamišlja se kao da je „uhvatio“ odn. „obuhvatio“ predmet tj. jedan njegov deo. Istina je da ovo metaforičko odn. specijalizirano značenje glagola αἴνυμαι nije zabeleženo ni kod Homera ni kod ijednog kasnijeg autora, ali je isto tako poznato da su i neki drugi specijalizirani zanati imali u mikensko doba svoje posebne nazive koji se nisu očuvali kod Homera i kasnije; takvi su na primer *ko-wi-ro-wo-ko* = κοφιλοφοργός, *ku-wa-no-wo-ko* = κυανοφοργός, *a-pu-ko-wo-ko* = ἀμπυκοφοργός, *to-ko-so-wo-ko* = τοξοφοργός i dr. Nama se čini sasvim prirodnim razvitak značenja glag. osnove ai- od prvobitnoga „da(va)ti sebi (za sebe)“ = „uzimati, uzeti; hvatati, uhvatiti“ do „obuzimati; obuhvatiti, obuhvatiti“ odn.

„oblagati, obložiti“. Od prezentske osnove *αἴνυμαι* koja je dobro očuvana kod Homera (razume se samo u mediju) dodanas nije pronađen nijedan oblik u mikenskim tekstovima. Međutim, lično ime *ai-nu-me-no* = *Αἰνόμενος* živi je dokaz da je glagol *αἴνυμαι* (u mediju) u mikenskome grčkom bio u normalnoj upotrebi, i sa specijaliziranim značenjem „oblagati, obložiti“. Ja mislim da se upravo to specijalizirano značenje krije i u ličnom imenu *ai-nu-me-no* = *Αἰνόμενος*, što bi bilo u skladu sa običajima i tradicijom mikenskih Grka kod kojih su postojala lična imena povezana sa staležom odn. profesijom roditelja. Tako se najbolje mogu shvatiti i protumačiti lična imena kao *pi-ri-ta-wo* = *Πιρθάφων* (ovako se u Pilu zove jedan dvorski „crepar“ — *ke-ra-me-u wa-na-ka-te-ro* = *κεραμεύς Φανακτερός*, cf. PΥ En 467, 5 i Eo 371; ime je u vezi sa *πλίνθος* „opeka, cigla; crep“) ¹², *po-me* = *Ποίμην* (ovako se u Knosu zove jedan „ovčar“, cf. KN Dd 1386) ¹³ ili *po-mi-ni-jo* = *Ποιμνίων* (KN V 503), *ka-ke-u* = *Χαλκεύς* (ovako se zove jedan „kovač“ u Pilu, Jn 750, 8) ¹⁴, *ke-ra-me-ja* = *Κεράμεια* (ovako se zove jedna žena u Knosu, Ap 639, 7) itd. — Naš *Αἰνόμενος* je ovo ime dobio vrlo verovatno po tome što je njegov otac, možda i sam majstor u „oblaganju“ — *αἰτήρ*, želeo da se i njegov sin bavi istim poslom. Malo je verovatno da se u tome ličnom imenu krije opšte značenje „hvatati“, „uzimati“.

Skopje.

M. D. Petruševski.

R É S U M É

M. D. Petruševski: *A-JA-ME-NO,-NA, A-NA-(I)-TO,-TA, AI-TE, AI-TE-RE, AI-NU-ME-NO, AI-SA...*

L'auteur de l'article précédent insiste sur l'étymologie de la racine verbale *ai-* des dérivés mycéniens *a-ja-me-no*, *-na*, *a-na-i-ta*, *ai-te* et *ai-te-re* ainsi que du nom propre *ai-nu-me-no*. Il voit la même racine dans le verbe homérique *αἴνυμαι* (présent formé au moyen du suffixe *-nu-* des présents du type *δεῖκνυμι*, *ζεύγνυμι*, *ἔλλνυμι* etc.

D'après le dictionnaire étymologique de J. Pokorny (p. 10, s. v. 3. *ai-*) le sens du moyen *αἴνυμαι* serait obetenu du sens principal de l'actif *ai-* „donner“ („geben, zuteilen“) par l'intermédiaire du moyen „se faire ou se laisser donner“ („sich geben lassen“), d'où „saisir, prendre“ („nehmen“).

Le sens spécialisé du verbe mycénien „plaquer, marquer“ s'est développé d'un sens métaphorique de „saisir“ — embrasser, enlacer, entourer“ et du point de vue formel il n'y a aucune difficulté pour l'étymologie des termes mycéniens *a-ja-me-no*, *-na*, *a-na-i-ta*, *ai-te* et *ai-te-re* d'une racine verbale *ai-*.

Le présent **αἴμι*, supposé il y a presque une vingtaine d'années par M. Lejeune, n'est jamais connu en grec, étant donné que la racine verbale *ai-* ait formé le

¹² V. moju belešku *Pi-ri-ta-wo*, *Qi-ri-ta-ko*, *Qi-ri-ta-ro* u Ž. A. IX (1959), str. 230.

¹³ V. *Dcs*² str. 572 (s. v. *po-me*²).

¹⁴ *Ibid.*, str. 549 (s. v. *ka-ke-u*²). Upor. studiju „Les noms parlants...“ od P. Attingera na str. 55 idd. (ovog broja Ž. A.)

présent par le suffixe *-nu-*: *αἴνυμι* (forme connue seulement chez les grammairiens) dont le moyen *αἴνυμαι* avec ses dérivés *ἀπ(ο)αἴνυμαι*, et *ἐξαἴνυμαι* (cf. l'adjectif verbal *ἔξαιτος*) furent bien attestés depuis Homère. — La racine *ai-* était autrefois très productive (comp. ses dérivés *αἴσα*, *αἰτέω*, *αἰτιος*, *δαίτα*, *ἐπαίτης* et les formes mycéniennes *ai-sa*, *ai-se-we*, *ai-se-wa*, *ai-so-ni-jo*). Le nom *ka-da-i-to* (de KN Uf 5726) qui d'après P. Hr. Ilievski serait composé en deuxième lieu de la racine *ai-* me semble moins vraisemblable. Je pense au thème *aiθ-* qui est connu comme second élément des noms composés du type *Ὀλιγαίθος*, *Νίκαιθος*, *Φίλαιθος* etc. etc.

Une racine *ais-*, supposée par J. Chadwick, M. Lejeune et d'autres, n'est pas vraisemblable étant donné que le participe passé en aurait la graphie **a-ja-se-me-na*, *-no* (de **ai-ais-menos*) en linéaire B; la forme supposée **aiāmena* n'est pas plus convaincante.

Le fait qu'il n'y a aucune trace du sens spécialisé „plaquer, marquer“ du verbe *αἴνυμαι* chez Homère et les auteurs postérieurs ne doit pas signifier que la source et l'étymologie des termes mycéniens se trouvent hors du grec, d'autant plus que tels termes et sens spécialisés peuvent apparaître toujours et partout. Ainsi s'était formé le sens étroit et spécialisé du latin *faber* ou bien le sens du grec *ποιητής*; comp. l'évolution inverse de l'homérique *τέκτων* ou bien, encore plus expressif, le sens de son corradical *τέγνη*. D'autre part, il y avait en mycénien un assez grand nombre de métiers très spécialisés dont il n'y a aucune trace chez Homère et les auteurs postérieurs, tels *ku-wa-no-wo-ko* = *κωανοφοργός*, *a-ru-ko-wo-ko* = *ἀμπυκοφοργός* *ko-wi-ro-wo-ko* = *κοφιλοφοργός* etc. Le mycénien **ai-te* = *αἰτήρ* eut le même sort.

Y A-T-IL LIEU POUR UN INSTRUMENTAL (ABLATIF) ABSOLU DANS NOS TEXTES MYCÉNIENS?

Il y a presque une vingtaine d'années P. Hr. Ilievski a soutenu sa thèse de doctorat sur „L'instrumental, l'ablatif et le locatif dans les textes grecs les plus anciens“ en montrant que l'instrumental en grec mycénien avait pris la fonction de l'ancien ablatif disparu auparavant.

Si les autres dialectes grecs (à partir d'Homère et jusqu'à l'époque hellénistique) ont gardé l'ancien génitif avec la fonction de l'ablatif même dans la construction du génitif absolu, il serait tout à fait juste de s'attendre à la construction d'un instrumental (=ablatif) absolu en grec mycénien. Il me paraît donc possible de supposer cette construction du moins en un endroit, et c'est le texte de la tablette pylienne Eq 213, 1:

o-wi-de a-ko-so-ta to-ro-qe-jo-me-no a-ro-u-ra ha-ri-sa.

La tentative de comprendre la forme *ha-ri-sa* en vertu d'un participe d'aoriste d'un verbe **ha-ri-jo* (comp. la forme *ha-ri-e* de la tablette PY An 724, 5, prise comme l'infinitif d'un verbe dont le sens reste problématique) n'était pas acceptée par J. Puhvel et L. R. Palmer qui y voyaient un nom de lieu. Une troisième possibilité n'est pas mentionnée jusqu'à présent.